

Влажните зони и благосъстоянието на човека Световен ден на влажните зони 2024 г.

Световният ден на влажните зони е глобална кампания, която се отбелязва под егидата на ООН от 2022 г. като международен ден, който дава възможност на всички нации и хора по света да се обединят за да насърчат осъзнаването, признателността и действията си за влажните зони.

С темата всяка година се акцентира на разнообразните ползи на влажните зони за човечеството и природата. Тази година Световният ден на влажните зони акцентира на връзката, която хората са имали с влажните зони през цялото време на съществуването си. Темата за 2024 година е „**Влажните зони и благосъстоянието на човека**“. Нашата взаимозависимост е едновременно красива и крехка като кампанията за 2024 г. подчертава спешността, с която трябва да действваме, за да запазим и възстановим тези богати на биологично разнообразие екосистеми, които са в основата на човешкото благополучие.

Влажните зони и хората са неразривно свързани в човешката история:

Ползите, които влажните зони предоставят - вода, храна, препитание, климат, култура и биологично разнообразие, помагат за поддържането на живота и са от основно значение за благосъстоянието на човека.

Те са основно местообитание в цялата планета, което прави живота на Земята възможен като покриват приблизително едва 6% от земната повърхност. Влажните зони са екосистеми, където водата е основният фактор, контролиращ околната среда и живота на растенията и животните като са соленоводни или сладководни, вътрешни или крайбрежни, естествени или създадени от човека, постоянни или временни, статични или течащи.

- **Сладководни:** реки, езера, блата, торфища, мочурища, заливни равнини;
- **Солени:** естуари, кални брегове, соленоводни блата, мангрови гори, лагуни, коралови рифове, рифове с миди;
- **Изкуствени:** рибарници, оризища, язовири, солници;

Влажните зони са жизненоважни за живота на човека:

Нашето съществуване зависи от водата, при това сладката вода е оскъдна. Само 2,5% от водата на Земята е сладка като по-малко от 1% от сладката вода на Земята е достъпна за пряка употреба от човека. Влажните зони ни осигуряват почти цялата прясна вода. Богатата на тиня почва и растенията във влажните зони естествено филтрират и съхраняват водата. Влажните зони са известни като бърбреците на Земята.

Влажните зони са от основно значение за продоволствената сигурност. В продължение на хиляди години хората са създавали селища в близост до влажни зони за достъп до риба, други източници на храна и сладка вода за посеви и добитък. Повече от половината свят разчита на продукти, отглеждани във влажни зони за основната си диета. Повече от 1 милиард души по света разчитат на риба от влажни зони като основен източник на протеин. Оризовите полета изхранват 3,5 милиарда годишно. Районите в крайна бедност по целия свят често разчитат на влажните зони за храна. 95% от улова на риболов във вътрешни водоеми е в развиващите се страни, където той често играе жизненоважна хранителна роля.

Площта на напояваното земеделие в света се е удвоила за 50 години. 70% от източването на вода от световните влажни зони е за селското стопанство. Напояването е особено важно в региони, където валежите са ограничени или нередовни.

Аквакултурите са най-бързо развиващият се сектор за производство на храни.

Здравите влажни зони подобряват здравето на човека:

Нашето здраве зависи от добре функциониращите екосистеми, включително влажните зони. Влажните зони предлагат услуги, които са основни фактори за добро здраве. Това са:

Чиста вода;

Хранителна сигурност и хранително разнообразие;

Чист въздух;

Лекарства;

Климатична стабилност;

Защита срещу екстремни климатични условия;

Здравите влажни зони са от съществено значение за нашето екологично здраве. Подоброто управление на световните влажни зони може да помогне за осигуряването на чиста питейна вода, драстично намаляване на лошото здраве и детската смъртност - 2,2 милиарда души на планетата са без чиста питейна вода, а 485 000 умират всяка година, според данни на СЗО.

Влажните зони допринасят за икономиките в целия свят:

Влажните зони осигуряват работни места и помагат в борбата с бедността. Всеки 1 на 8 души (повече от 1 милиард по света) изкарват прехраната си от влажните зони по начини, които също осигуряват храна, водни запаси, транспорт и свободно време.

Отглеждането на ориз е основният източник на заетост във влажните зони като приблизително 80% от световния ориз се произвежда от малки ферми. Повече от 660 милиона души зависят от риболов и аквакултури за прехраната си.

Секторът на туризма поддържа 266 милиона работни места, което представлява 8,9% от общата заетост в света.

Приблизително половината от международните туристи търсят почивка във влажните зони, особено в крайбрежните зони.

Реките и вътрешните водни пътища са от съществено значение за транспортната индустрия.

Тези икономически възможности често облагодетелстват коренното население. Традиционният поминък във влажните зони включва събиране и обработка на лечебни растения, бои, плодове, тръстика и треви, особено в развиващите се страни.

Влажните зони предлагат източници на вода за паша на добитък, подпомагайки фермерите и пастирите да поддържат постоянно водоснабдяване за животните си.

Влажните зони осигуряват прясна вода за промишлеността, която използва 19% от изтеглената вода.

В същото време влажните зони са най-застрашените екосистеми на Земята:

- Влажните зони изчезват три пъти по-бързо от горите.
- Повече от 80% от всички влажни зони са изчезнали от 1700 г.
- Тенденцията се ускорява. От 1970 г. най-малко 35% от влажните зони са загубени.

Благополучието на хората, поминъкът и здравето на планетата са застрашени. Тройната планетарна криза на климатичните промени, загубата на природа и замърсяването вредят на човешкото здраве.

Предприемането на положителни действия за влажните зони днес ще помогне за защитата на човешкото благополучие утре:

Влажните зони поддържат благосъстоянието на хората като естествени пазители срещу замърсяването, като неразделни компоненти на устойчивото градско планиране. Трябва да действаме сега и заедно за опазването на тези толкова важни екосистеми. Можем да се присъединим към глобалните усилия за обгрижване и подкрепа на световните влажни зони като разберем значението и приноса на влажните зони, осигурим тяхното устойчиво ползване и ги управляваме разумно, и не на последно място да привличаме инвестиции за тяхното опазване и възстановяване.

Всяка влажна зона е важна. Всяко усилие е от значение.

Информация за влажните зони от световно значение в България (Рамсарските места) можете да намерите тук